LAUSUNTO

26.9.2016

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
Verojaosto

sara.kuitunen@eduskunta.fi

Asia: HE 137/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta annetun lain sekä eräiden juomapakkausten valmisteverosta annetun lain 3 §:n ja liitteen muuttamisesta

Elintarviketeollisuusliitto (ETL) kiittää mahdollisuudesta antaa eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle lausunto hallituksen esityksestä makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta annetun lain sekä eräiden juomapakkausten valmisteverosta annetun lain 3 §:n ja liitteen muuttamisesta.

ETL kannattaa makeisten ja jäätelön valmisteveron poistamista ja vastustaa virvoitusjuomaveron säilyttämistä

Vuodesta 2011 alkaen voimassa ollut makeisten-, jäätelön- ja virvoitusjuomien valmistevero (makeisvero) on merkittävästi heikentänyt veron kohteena olevien yritysten sekä kansallista että kansainvälistä kilpailua ja kilpailukykyä. **ETL kannattaa ehdotusta luopua makeisten ja jäätelön valmisteverotuksesta vuoden 2017 alusta.** ETL kannattaa myös jään ja lumen rajaamista veron ulkopuolelle.

Suomen päivittäistavaramarkkinat ovat Euroopan keskittyneimmät. Kilpailu Suomen elintarvikemarkkinoilla on erittäin kireää ja sitä hallitsee pitkittynyt ja voimakas hintakilpailu. Hinnan, valikoiman ja saatavuuden lisäksi käyttötilanne vaikuttaa kuluttajan ostopäätökseen. Kuluttajan valinnan kohteena ovat päivittäin eri tuoteryhmien samaan käyttötilanteeseen tarkoitetut tuotteet. On ratkaisevan tärkeää, että kuluttajan valintaan perustuva kilpailu eri elintarviketuoteryhmien, myös juomatuotteiden, välillä on neutraalia. Kilpailevien elintarvikkeiden valmistajilla tulee olla yhtäläiset edellytykset kilpailuun markkinoilla. Valmisteverotus ei siis saa vääristää kilpailua eikä asettaa keinotekoisia kilpailuesteitä toimijoiden välille.

Juomia valmistava teollisuus työllistää Suomessa 4000 henkilöä ja muodostaa 10 prosenttia koko suomalaisen elintarviketeollisuuden liikevaihdosta. Virvoitusjuomavero heikentää kotimaisen juomateollisuuden kilpailua, kilpailukykyä ja työllisyyttä sekä aiheuttaa kotimaiselle juomateollisuudelle moninkertaisen hallinnollisen taakan verrattuna juomia maahantuoviin yrityksiin. Tämän vuoksi myös **virvoitusjuomavero on kumottava kokonaisuudessaan.**

Jos virvoitusjuomavero jätetään voimaan, sillä tulee olla yksiselitteinen valtiontaloudellinen tavoite ja sisältö ja minimoida viranomaisen harkintavalta

Kilpailuvaikutuksiltaan täysin neutraalia virvoitusjuomaveroa ei ole mahdollista toteuttaa. Kilpailun vääristymistä ja valtiontukiriskejä voitaisiin kuitenkin jossain määrin vähentää, jos verolla on yksiselitteinen valtiontaloudellinen tavoite ja sisältö ja yrityksille

Elintarviketeollisuusliitto ry
Pasilankatu 2, PL 115, 00241 Helsinki
Puhelin (09) 148 871 • Fax (09) 1488 7201
Y-tunnus 0201092-3 • Kotipaikka Helsinki

Finlands Livsmedelsindustriförbund
Pasilankatu 2, PB 115, 00241 Helsingfors
Telefon (09) 148 871 • Fax (09) 1488 7201
info@etl.fi • www.etl.fi

Finnish Food and Drink Industries' Federation
Pasilankatu 2, P.O. Box 115, FI-00241 Helsinki
Telephone +358 9 148 871 • Fax +358 9 1488 7201
info@etl.fi • www.etl.fi

sekä viranomaisille koituva hallinnollinen taakka ja viranomaisen harkintavalta on minimoitu.

Kilpailuvaikutuksiltaan neutraalimmalla valmisteverolla tulee olla yksiselitteisempi valtiontaloudellinen tavoite ja sisältö. Virvoitusjuomaverolla todetaan olevan valtiontaloudellinen tavoite, mutta toisaalta veron soveltamisalaa sekä vähäsokeristen juomien alempaa verokantaa perustellaan terveyteen liittyvillä väitteillä. Terveysperusteisen sokeriveromallin on kuitenkin sokeriverotyöryhmän toimesta todettu olevan nykyistä veroa haastavampi toteuttaa EU-oikeuden asettamien reunaehtojen, kuten syrjimättömyysperiaatteen ja valtiontukimääräysten, vuoksi. Veron porrastus juoman sokeripitoisuuden mukaan ei ole perusteltavissa valtiontaloudellisilla tavoitteilla. Valtiontaloudellisesti johdonmukaisinta olisi soveltaa kaikkiin verotettaviin tuotteisiin samaa verokantaa. Soveltamalla yhtä verokantaa ja asettamalla vero matalalle tasolle, mahdollisia kielteisiä vaikutuksia markkinoihin ja kilpailuun ehkäistäisiin tuntuvasti. Samoilla toimenpiteillä voitaisiin minimoida nykyisen ehdotuksen sisältämät valtiontukiriskit, vaikka täysin neutraalia veroa ei ole nykyisen mallin mukaan mahdollista toteuttaa.

Veroon tehtävät perustellut poikkeukset tulisi rajata tarkoin yritysten ja viranomaisten hallinnollisen taakan ja valvovan viranomaisen harkintavallan minimoimiseksi. Hallituksen esitys ei tuo riittävää tarkkuutta veron soveltamisalan määrittelyyn vaan toimivaltaiselle viranomaiselle jää asiassa harkintavaltaa. Näin on etenkin silloin, kun juomateollisuudelle tyypillisen tuotekehittelyn tuloksena tuodaan uutuustuotteita markkinoille, jotka eivät kuulu selkeästi tietyn tullitariffinimikkeen piiriin. Useiden tuotteiden verokohtelu jää siten viranomaisten harkinnan varaan.

Komission ja EU-tuomioistuimen käytännössä viranomaisen harkintavallan katsotaan yleisesti viittaavan valikoivaan etuuteen, eli valtiontuen kriteeristön täyttymiseen. Harkintavaltaa tulisikin rajoittaa tarkentamalla veron soveltamisalaa hallituksen esityksessä ja kuvaamalla poikkeukset veron soveltamisalasta tarkemmin. Veron sisältämät harkinnanvaraiset elementit johtuvat siitä, että sen soveltamisala perustuu edelleen tullitariffinimikkeisiin, joiden tulkinnasta on tehty useita oikaisupyyntöjä Tulliin ja joiden tulkinta jäsenmaiden välillä on vaihdellut. Esimerkiksi maustettujen jogurttipohjaisten juomien osalta Tullissa on päädytty erilaisiin ratkaisuihin riippuen tuotteen täsmällisestä sisällöstä ja valmistustavasta.

Hallituksen esityksessä vähätellään veron aiheuttamaa hallinnollista taakkaa ja todetaan, ettei "veropohjan rajauksesta ole aiheutunut merkittäviä ongelmia". Elintarvikealan yritysten kokemusten perusteella rajanveto on ollut haastavaa, minkä osoittaa muun muassa ennakkopäätösasioiden hidas käsittely. Myös verotarkastukset, joissa viranomaiset käyvät läpi muun muassa yritysten varastoja ja arvioivat myytyjen ja varastoitujen tuotteiden tariffiluokkia, sokeripitoisuuksia ja valmistustapaa vievät varsin merkittäviä resursseja viranomaistoiminnasta ja kuormittavat verovelvollisia yrityksiä.

Veron poistumisen kulutusvaikutukset pystytään arvioimaan vasta muutamien vuosien päästä

Veron poistuminen ei automaattisesti nosta makeisten ja jäätelön kysyntää. Muutoksen jälkeen makeiset ja jäätelö voivat jälleen kilpailla rinta rinnan samankaltaisten tuotteiden, kuten keksien ja pakastekakkujen kanssa. Veron poistamisen terveysvaikutuksia arvioitaessa on syytä huomioida, että mm. tiedottaminen, ohjaus, ravitse-

mussuositukset ja yritysten aktiivinen kuluttajalähtöinen tuotekehitys ovat valmisteveroja toimivampia keinoja vaikuttaa kulutukseen, ruokailutottumuksiin ja terveyteen.

Elintarviketeollisuus voi eniten vaikuttaa kansalaisten ravitsemukseen ja hyvinvointiin kuluttajaa kuuntelevalla tuotekehityksellä ja laajalla tarjonnalla. Sokerin korvaaminen jollain toisella ainesosalla ilman muutoksia tuotteen ominaisuuksissa on haaste elintarviketeollisuudelle. Elintarvikeyritykset ovat tuoneet näkyvästi markkinoille niin lapsille kuin aikuisille suunnattuja uusia vähempisokerisia ja terveyttä edistäviä vaihtoehtoja. Kokonaisenergian saannin vähentämiseksi ja painonhallinnan helpottamiseksi pakkauskokoja on pienennetty. Yritykset myös tuottavat hyvinvointiin ja ravitsemukseen liittyvää tietoa, viestivät hyvinvoinnista huolehtimisen merkityksestä ja ovat mukana viranomaisten kanssa käytävässä keskustelussa, jossa pohditaan keinoja suomalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Yhteenveto

ETL kannattaa ehdotusta luopua makeisten ja jäätelön valmisteverotuksesta vuoden 2017 alusta. ETL vastustaa virvoitusjuomaveron voimaan jättämistä. Elintarvikkeiden valmistajilla tulee olla yhtäläiset edellytykset kilpailuun markkinoilla. Valmistevero ei saa vääristää kilpailua eikä asettaa keinotekoisia kilpailuesteitä toimijoiden välille.

Mikäli virvoitusjuomavero jätetään voimaan, on sen säilytettävä mahdollisimman tasapuoliset kilpailuolosuhteet eri toimijoiden välillä ja kohdeltava oikeudellisesti ja tosiasiallisesti samassa tilanteessa olevia elintarvikealan toimijoita samalla tavalla.

Hallituksen esityksessä veron valtiontukiriskejä ei ole pyritty eliminoimaan systemaattisesti. Virvoitusjuomaveron porrastus juoman sokeripitoisuuden mukaan ei ole perusteltavissa valtiontaloudellisilla tavoitteilla. Soveltamalla yhtä verokantaa ja asettamalla vero matalalle tasolle, mahdollisia kielteisiä vaikutuksia markkinoihin ja kilpailuun ehkäistäisiin tuntuvasti.

Viranomaisten suuri harkintavalta veron soveltamisessa lisää valtiontukiriskiä ja hallinnollista taakkaa. Tämän vuoksi veron soveltamisalaan ja siitä tehtäviin perusteltuihin poikkeuksiin tulisi kiinnittää hallituksen esityksessä enemmän huomiota.

Veron poistamisen terveysvaikutuksia arvioitaessa on syytä huomioida, että mm. tiedottaminen, ohjaus, ravitsemussuositukset ja yritysten aktiivinen kuluttajalähtöinen tuotekehitys ovat valmisteveroja toimivampia keinoja vaikuttaa kulutukseen, ruokailutottumuksiin ja terveyteen.

Kunnioittavasti

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO ry

Heikki Juutinen
toimitusjohtaja